Leerplicht jaarverslag 2020-2021

De rol van de leerplichtambtenaar

Het recht op onderwijs is niet altijd vanzelfsprekend. Het wereldnieuws bevestigt dit keer op keer. Het is dan ook iets ongelooflijk waardevols. Recht hebben op onderwijs betekent echter niet dat schoolgang een vrijblijvende zaak is. In Nederland kennen we immers een kwalificatieplicht. Deze is bedoeld om schooluitval tegen te gaan en de kansen van jongeren op een baan te vergroten. Dat is in de eerste plaats natuurlijk belangrijk voor de jongeren zelf, maar ook voor de samenleving als geheel.

De leerplichtambtenaar ziet erop toe dat alle ouders en jongeren zich houden aan de leerplichtwet. En tegelijkertijd vecht de leerplichtambtenaar in de voorhoede om te strijden voor het leerrecht van alle kinderen. Hiertoe werkt zij intensief samen met scholen, wijkteams, GGD-artsen, Bureau Halt, justitie en andere ketenpartners.
Schooljaar 2020-2021 kende afwisselend sluitingen, online lessen en fysiek onderwijs met allerlei beperkingen en aanpassingen. Het heeft ongelooflijk veel inspanningen en flexibiliteit gevraagd van scholen, ouders en leerlingen. Complimenten daarvoor!
Juist in deze roerige tijden was het belangrijk dat partijen elkaar snel konden vinden en dat zij constructief samenwerkten. De leerplichtambtenaar heeft bij corona gerelateerde leerplichtzaken steeds getracht zich zo sensitief mogelijk op te stellen. Er is meegebogen waar het kon en ingegrepen waar het moest.

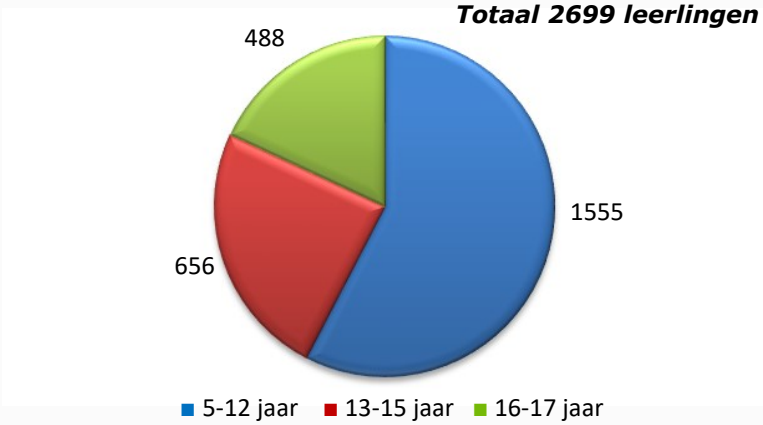
In dit jaarverslag informeren wij u over de uitvoering van de leerplichttaken in schooljaar 2020-2021 en de resultaten daarvan. Ik wens u veel plezier bij het lezen ervan.

Gérard de Wildt,
Wethouder Onderwijs gemeente Druten

Leerplicht, hoe werkt het?

Het doel van de leerplichtwet is het recht op onderwijs voor alle kinderen tussen 5 en 18 jaar te waarborgen. Ieder kind heeft recht op onderwijs en tegelijk de plicht om naar school te gaan. Jongeren die elke dag naar school gaan, werken aan hun toekomst!
De gemeente heeft een centrale (wettelijke) rol in het toezicht op de naleving van de leerplichtwet. Die rol wordt in de praktijk uitgevoerd door de leerplichtambtenaar. Dit doen de leerplichtambtenaren door alle jongeren tussen de 5 en 18 jaar een passend traject aan te bieden met onderwijs op de eerste plaats. Pas als onderwijs niet mogelijk is, wordt er gekeken naar andere vormen van participatie, dagbesteding of zorg.
Maatwerk kan alleen gerealiseerd worden door een goede samenwerking met scholen en andere ketenpartners, waarbij we niet praten over, maar juist mét de leerling en ouders. Essentieel hierbij is om zo snel mogelijk in beeld te komen, zodat er door preventief handelen escalatie van problemen voorkomen kan worden. Bij zwaardere problematiek wordt er opgeschaald naar de benodigde hulpverlening. In Druten is er een goede samenwerking tussen leerplicht en de scholen, GGD-artsen, samenwerkingsverbanden en het Sociaal Team. Door samen te werken aan een vroegtijdige signalering en de bijbehorende interventies kunnen we leerlingen en hun ouders helpen waar nodig.

Verdeling leerlingen

Leerplicht-kwalificatieplicht

Een kind is volledig leerplichtig vanaf 5 jaar tot aan het einde van het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Aansluitend op de volledige leerplicht volgt de kwalificatieplicht. Bureau Leerplicht Nijmegen voert de kwalificatieplicht uit voor leerlingen die in Druten wonen.

De kwalificatieplicht loopt door tot de leerling 18 jaar wordt of stopt wanneer de leerling een startkwalificatie heeft. Een startkwalificatie is een HAVO- of VWO- diploma, of een diploma op minimaal MBO-2 niveau.

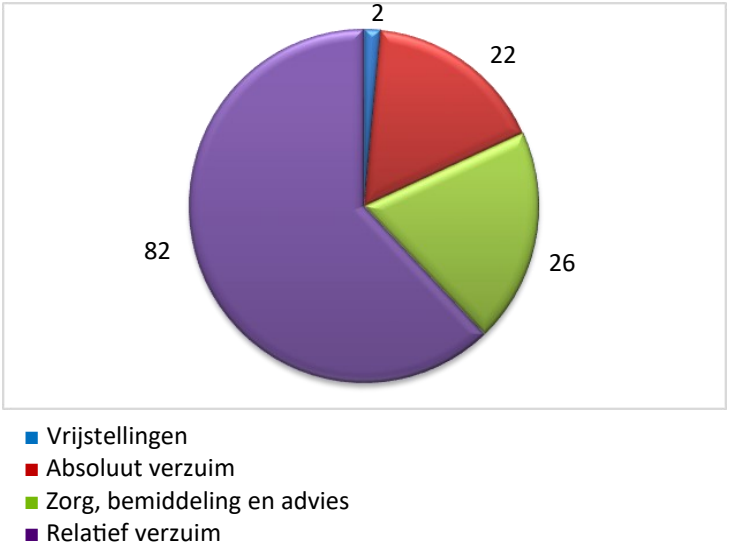
Gemeente Druten

Werkprocessen algemeen

De school is wettelijk verantwoordelijk voor het melden van alle soorten ongeoorloofd verzuim bij de leerplichtambtenaar van de gemeente waarin de betreffende leerling woont. Het is dus erg belangrijk dat verzuim (ook het te laat komen) goed door school wordt geregistreerd. Alleen zo ontstaat er inzicht in verzuimgedrag en is er een goede basis om actie te ondernemen. Wanneer leerplicht een verzuimmelding van een school ontvangt, wordt er een werkproces opgestart. Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofde verzuim is gestopt.
Er zijn verschillende soorten verzuim, namelijk absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) en relatief verzuim (wel ingeschreven op een school, maar sprake van ongeoorloofd verzuim). Onder relatief verzuim valt ook luxe verzuim (leerling is, zonder toestemming van school op vakantie) en signaalverzuim (verzuim is gerelateerd aan zorg).

Soorten werkprocessen

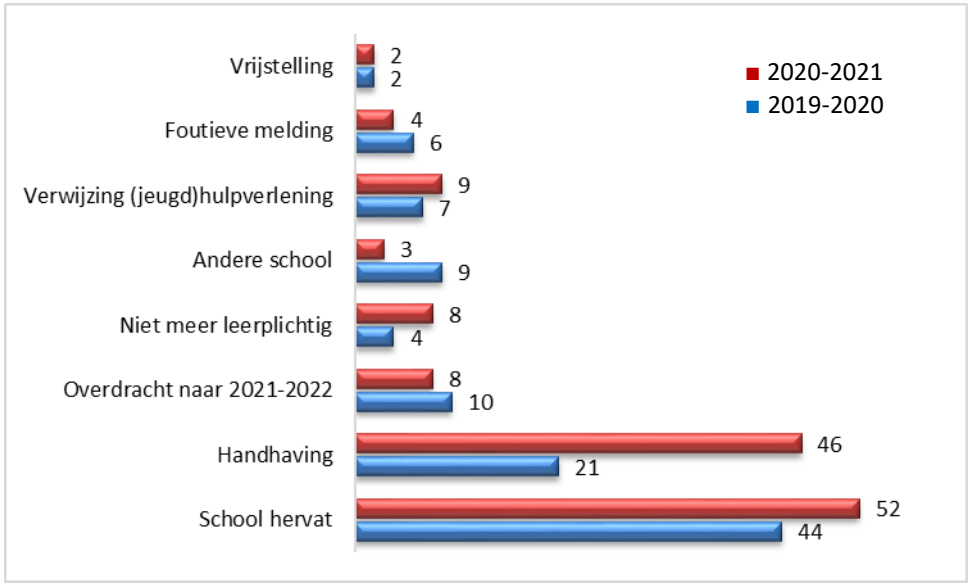
Totaal 132 werkprocessen

Werkprocessen 2020-2021

In het schooljaar 2020-2021 heeft de leerplichtambtenaar 132 werkprocessen behandeld. Dit is een stijging van 28,16% in vergelijking met het vorige schooljaar (103). De stijging zit met name bij het proces relatief verzuim (van 56 naar 82). Dat er sprake is van een stijging, ondanks de sluitingen van de scholen door de coronacrisis, komt enerzijds door de toegenomen zichtbaarheid van de leerplichtambtenaar en anderzijds door een steeds betere samenwerking tussen scholen en leerplicht. Dit heeft ertoe geleid dat verzuim adequater en sneller wordt gemeld. Bovendien, was er (in tegenstelling tot de eerste coronagolf) vanaf dit schooljaar weer handhaving van de leerplicht mogelijk bij schoolverzuim dat niet aan corona gerelateerd was.
Bij het proces absoluut verzuim zien we een lichte daling van 22 naar 17 gevallen. Dit valt onder de normale fluctuatienormen.
De leerplichtambtenaar is bij 4,9% van de leerplichtige leerlingen (5 tot 18 jaar) betrokken geweest. Dat is een stijging ten opzichte van vorig schooljaar (was 3,8%). Het is een logisch gevolg van de stijging van het totaal aantal werkprocessen.
Ruim de helft (51,5%) van de processen betreft leerlingen binnen het voortgezet onderwijs. Relatief verzuim komt het meest voor (62%). Bij de werkprocessen zorg, bemiddeling en advies is er geen sprake van ongeoorloofd schoolverzuim, maar is de leerplichtambtenaar preventief betrokken geweest, bijvoorbeeld in het kader van passend onderwijs.
Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofd verzuim is gestopt of als er een vrijstelling is afgegeven. In veel gevallen (39,4%) heeft de leerling de schoolgang hervat, zonder dat er opschaling nodig was. Opschaling is bijvoorbeeld een verwijzing naar zorg (6,8%) of handhaving (34,8%). Menigmaal bleek er al een hulptraject te lopen. In die gevallen werkten leerplicht en hulpverlening zoveel mogelijk samen. Bij handhaving ging het in verreweg de meeste gevallen om een officiële waarschuwing, waarna in bijna alle gevallen het verzuim stopte.

Soorten uitstroom van de werkprocessen

Afbeelding links: in de grafiek leest u op welke manier of waarom de werkprocessen zijn afgesloten.

Gemeente Druten

MAS: pas toe of leg uit

Om het verzuim methodisch meer preventief aan te kunnen pakken, heeft de branche organisatie Ingrado, Halt, het OM en de Raad voor de Kinderbescherming de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) ontwikkeld. Dit vanuit de volgende gedeelde visie:

- het doel van de aanpak is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulpverlening bij verzuim;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is, maatwerk dus.

Dit betekent dat de rol van de leerplichtambtenaar ook anders is. Wanneer er sprake is van verzuim, ontvangt de leerplichtambtenaar een melding van school of worden door ouders betrokken. Vervolgens nodigt de leerplichtambtenaar ouders, leerling en eventueel school uit voor een gesprek. Op basis van de uitkomst van het gesprek zijn er op grond van de MAS verschillende opties mogelijk:

- doorverwijzing vrijwillige (jeugd)hulpverlening bij de wijkteams;
- Halt-straf schoolverzuim;
- drang/dwang in een civiel kader (opschaling binnen de (jeugd)hulpverlening);
- dwang in een strafrechtelijk kader (proces-verbaal).

De keuze van de route helpt om een goede aanpak te maken die aansluit op het probleem en ingaat op de achtergrond van het verzuim. Op deze manier voorkom je verdere escalatie en zwaardere hulpverlening op termijn. De nadruk komt hiermee nog meer op preventie te liggen. Het doel is het creëren van een gezamenlijk plan met als doel het beste voor de leerling.

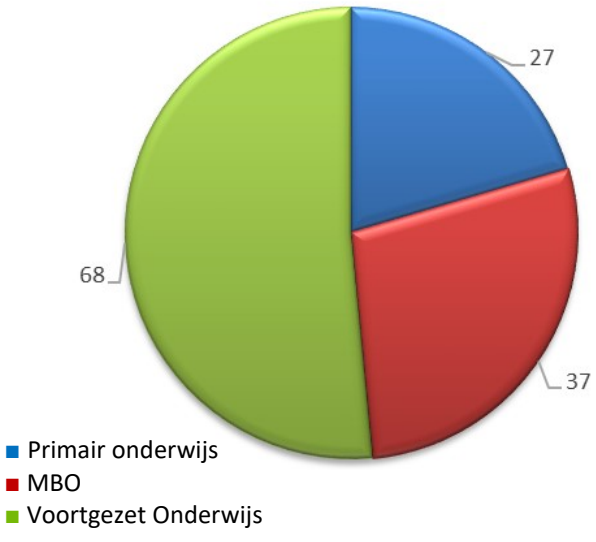
Samenwerking essentieel

Het adequaat aanpakken van schoolverzuim is onmogelijk zonder een goede samenwerking met alle betrokkenen. De oorzaken van verzuimgedrag zijn verschillend. Dit kan liggen bij de leerling zelf, op school, in het gezin of er is sprake van een combinatie van factoren. De leerplichtambtenaar onderzoekt wat de achterliggende oorzaak is. Hiervoor voert de leerplichtambtenaar altijd gesprekken met de leerling en ouder(s), maar ook met school en betrokken netwerkpartners om dit beeld compleet te maken. Zo kan de onderliggende problematiek voor het verzuim gezamenlijk aangepakt worden.

Samen met de leerling, ouders en netwerkpartners wordt oplossingsgericht gewerkt, zodat het de leerling lukt om de schoolgang weer op te pakken.

In het schema rechts is te zien hoe de verhoudingen liggen tussen het aantal behandelende werkprocessen in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO).

Verdeling processen per onderwijssoort

Gemeente Druten

Aanpak ziekteverzuim

De Medische Advisering Ziekgemelde Leerling (M@ZL) was een landelijke aanpak, ontwikkeld door de GGD en scholen. Het was een project om ziekteverzuim vroegtijdig te signaleren en te begeleiden. De M@ZL is inmiddels opgegaan in de 'Aanpak Ziekteverzuim VO', met als doel het proces ziekteverzuim effectiever en efficiënter te maken.

In de regio Rijk van Nijmegen zijn nu pilots gaande met deze 'Aanpak Ziekteverzuim VO'. Hieraan doen onder andere de twee scholen uit Wijchen mee die voorheen deelnamen aan de M@ZL-pilots.
Door de coronapandemie is de pilot verlengd. De huidige scholen gaan buddyscholen zoeken om dezelfde methode te gebruiken. Het Pax Christi College is voornemens om als buddyschool aan te sluiten.

Als de pilots succesvol blijken, zullen de basisscholen in de regio naar verwachting ook aansluiten bij deze aanpak van ziekteverzuim.

Thuiszitters

Thuiszitters zijn leerplichtige leerlingen die zònder vrijstelling voor geregeld schoolbezoek de school voor vier weken of langer niet bezoeken.
In Druten hebben we in het schooljaar 2020-2021 zes keer met een wettelijke thuiszitter te maken gehad. Van deze leerlingen waren er drie kwalificatieplichtig en drie volledig leerplichtig.
Twee thuiszitters hebben hun schoolgang inmiddels weer hervat en één jongere is inmiddels vanwege het bereiken van de achttienjarige leeftijd niet meer leerplichtig. Daarnaast hebben de ouders van één leerling met succes een beroep op vrijstelling gedaan. En ten slotte is tegen de ouders van twee jongeren proces-verbaal opgemaakt en een melding gedaan bij Veilig Thuis. Deze zaken lopen nog.

Naast deze thuiszitters zitten er ook leerlingen thuis door ziekte. Hier ligt geen wettelijke leerplichttaak, maar deze leerlingen zijn vaak wel in beeld bij de jeugdarts en/of het samenwerkingsverband.

Een bijzonder schooljaar

Na de hectiek van de eerste coronagolf aan het eind van het vorige schooljaar, werd er in de winter van schooljaar 2020-2021 een tweede golf verwacht. De herfst was echter nog maar nauwelijks ingetreden of de nieuwe golf diende zich al aan, gevolgd door een derde en een vierde golf in het voorjaar van 2021. Hierdoor werd het een schooljaar met afwisselend fysiek onderwijs (onder allerlei voorwaarden en met allerlei beperkingen), online onderwijs en een combinatie daarvan. Het heeft veel flexibiliteit en creativiteit gevraagd van scholen, ouders en jongeren.

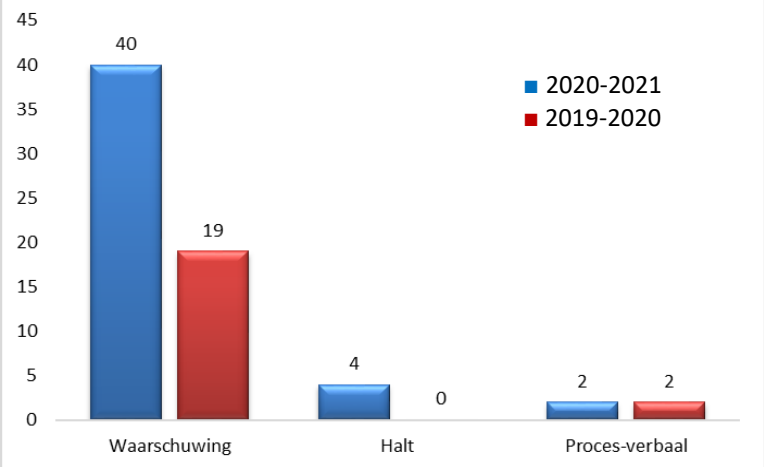
In tegenstelling tot de eerste coronagolf, was vanaf dit schooljaar handhaving van de leerplicht in het primair en voortgezet onderwijs weer mogelijk bij schoolverzuim dat niet aan corona gerelateerd was. Dat gold ook voor leerlingen die thuis bleven omdat zij of familieleden behoorden tot de risicogroep, maar het aangeboden alternatieve onderwijsprogramma van school (dat doorgaans bestond uit online onderwijs) niet volgden.

Geheel conform de Methodische Aanpak Schoolverzuim heeft hulpverlening geprevaleerd boven handhaving. Een goede samenwerking met scholen, wijkteam, GGD-artsen en andere ketenpartners is daarbij van groot belang geweest. De noodopvang die scholen hadden ingericht voor kwetsbare leerlingen, zorgde er in veel gevallen voor dat deze jongeren niet uitvielen. En in die gevallen waar nog meer ondersteuning nodig was, kon er worden gerekend op de onvermoeibare inzet van de jongerenwerkers. Onder hun supervisie en met hun hulp gingen kleine groepjes jongeren met de online lessen aan de slag. Natuurlijk vond hierbij afstemming plaats met school en werd er samengewerkt met leerplicht.

Bij meldingen van leerlingen die niet deelnamen aan de aangeboden fysieke of online lessen is de leerplichtambtenaar met ouders en jongeren in gesprek gegaan. Dit heeft er in alle gevallen toe geleid dat de leerling weer deelnam aan de lessen, twee leerlingen uitgezonderd. In die zaken is tegen ouders rechtsvervolging in gang gezet en een melding bij Veilig Thuis gedaan.

In Druten is dit chaotische schooljaar, vanuit leerplichtperspectief, op enkele uitzonderingen na, rustig verlopen. Verreweg de meeste jongeren hebben zonder interventie het schooljaar afgrond.

Handhaving

Een groot deel van de interventies door leerplicht wordt goed afgesloten met heldere afspraken, die ertoe leiden dat de leerling weer naar school gaat. Maar wanneer deze afspraken niet tot het gewenste resultaat leiden, kan de leerplichtambtenaar overwegen om handhavend op te treden.

- Er is 40 keer een formele waarschuwing afgegeven. Deze stijging houdt verband met de toename van het aantal relatief verzuim processen.
- Er zijn vier leerlingen naar Bureau Halt doorverwezen. Dit is een straf op maat. Een jongere komt dan niet direct in aanraking met het Openbaar Ministerie (OM). Bureau Halt, die de straf uitvoert, treedt corrigerend op naar de leerling.
- Twee keer is er een proces-verbaal opgemaakt tegen de ouders van twee jongeren (langdurig relatief schoolverzuim). Het Openbaar Ministerie (OM) bepaalt dan welke strafmaat er volgt.

Vrijstellingen

In schooljaar 2020-2021 heeft de leerplichtambtenaar twee beroepen op vrijstelling ontvangen: één op lichamelijke en/of psychische gronden (art. 5 onder a Lpw) en één wegens het bezoeken van een school in het buitenland (art. 5 onder c Lpw). Beide beroepen voldeden aan de eisen van de wet, waarna de vrijstellingen van rechtswege tot stand kwamen. De positieve beschikkingen werden hierna afgegeven.

Een aanvraag voor extra vakantieverlof of aanvragen voor bijzonder verlof moeten ouders bij school neerleggen. De directeur neemt hierin een besluit.

Passend onderwijs

Sommige leerlingen hebben extra zorg nodig of zijn niet in staat om volledig onderwijs te volgen. Dan is het belangrijk om te kijken wat leerlingen wél kunnen. Het samenwerkingsverband adviseert scholen in het kader van passend onderwijs en scholen kunnen extra ondersteuning bieden. De rol van de leerplichtambtenaar is in deze om te kijken of het recht op onderwijs gewaarborgd wordt.
Naast de extra ondersteuning die scholen kunnen bieden, zijn er toch leerlingen, die door hun specifieke zorgvraag, een andere vorm van onderwijs ontvangen, bijvoorbeeld onderwijs in combinatie met een behandeling of dagbesteding.

Onderwijszorgarrangementen

De combinatie van onderwijs en zorg wordt landelijk nogal eens als een belemmering ervaren. Door de (financiële) schotten krijgen kwetsbare jongeren niet altijd het meest optimale onderwijszorgarrangement. Daarom is Adviesbureau BMC in opdracht van de ministeries van OCW en VWS met proeftuinen gestart, die in 2023 vervolgens zullen doorlopen in een experiment. De resultaten hiervan zullen de basis vormen voor het wijzigen van de wet– en regelgeving op dit vlak.

(Beleids)ontwikkelingen

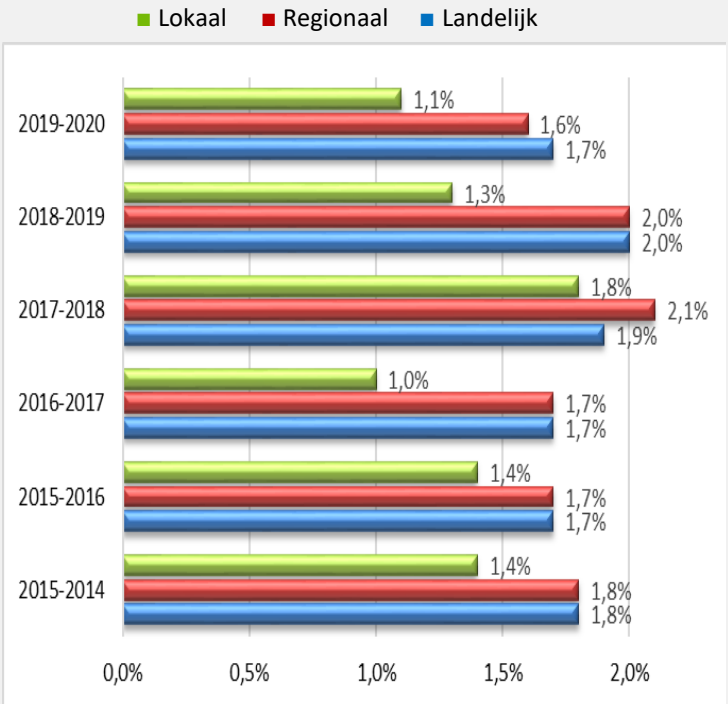
- Na overleg met schoolbestuur Groeisaam is besloten dat de leerplichtambtenaren van Druten, Beuningen en West Maas en Waal in het najaar van 2021 gezamenlijk een nieuw concept verzuimprotocol voor het basisonderwijs zullen aanleveren. Het zal zo veel mogelijk aansluiten bij het nieuwe protocol van Wijchen.
- De Stout Groep werkt aan de versterking van de aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en de jeugdhulp in de regio Rijk van Nijmegen. De beleidsmedewerkers van alle regiogemeenten zijn hierbij betrokken. Vóór de zomervakantie rouleerde een conceptdocument voor de inzet van jeugdhulp op scholen, waarin een werkwijze voor school en het sociaal wijkteam wordt beschreven.
- In 2017 werd de *Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het mbo* ingevoerd. Het borgen van deze wet vroeg om een technische faciliteit waarin het vo en mbo gegevens met elkaar kunnen uitwisselen en potentiele risico's in kaart kunnen worden gebracht: de Voorziening Vroegtijdig Aanmelden (VVA). Dit jaar is met deze nieuwe werkwijze gewerkt; in het najaar wordt deze geëvalueerd.
- Leerplichtambtenaren in regio Nijmegen zijn sinds kort bevoegd om een bespreking van de Jeugdbeschermtafel (JBT) aan te vragen. De normale route blijft via het sociaal team, maar in bijzondere gevallen kan de leerplichtambtenaar zelf (rechtstreeks) een aanvraag hiertoe indienen.

Voortijdig schoolverlaters

Wanneer een leerling de school zonder diploma (startkwalificatie) verlaat en ook niet doorstroomt naar een andere vorm van onderwijs, wordt er gesproken van een voortijdig schoolverlater (VSV'er). Verschillende factoren (bijvoorbeeld middelengebruik, psychische en/of lichamelijke problematiek, problemen in de opvoedsituatie, beïnvloeding van leeftijdsgenoten, conflictsituaties op school, motivatieproblemen) zijn risico's voor schoolverzuim en vergroten de kans dat jongeren voortijdig de school verlaten.
Het aantal voortijdig schoolverlaters in Druten is in het schooljaar 2019-2020 licht gedaald van 1.3% naar 1,1% (van 21 naar 18 jongeren). Het aantal voortijdig schoolverlaters blijft daarmee ruim onder het landelijke gemiddelde van 1,7%. RMC regio 40 (Rijk van Nijmegen) laat een daling zien van 2,0% in 2018-2019 naar 1,7% in het jaar 2019-2020.

Van de in totaal 18 voortijdig schoolverlaters in Druten komen er vier uit het voortgezet onderwijs en 14 leerlingen hebben het MBO verlaten.

- Twee leerlingen waren < 18 jaar (beide 17 jaar).
- 16 Leerlingen hebben tussen hun 18de en 23ste verjaardag de school verlaten zonder startkwalificatie.

De VSV-cijfers over schooljaar 2020-2021 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

Dit jaarverslag is een uitgave van de gemeente Druten. Het verslag is een gezamenlijk format van de gemeenten Beuningen, Heumen en werkorganisatie Druten-Wijchen. Op de inhoud rust een copyright. De redactie kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor eventuele fouten of onduidelijkheden.

Gemeente Druten